

jete 35.688 duš, ter plačujete 118.299 gld. davka. Kmetske skupine pa štejejo 353.451 duš in plačujejo 773.077 gld. davka! Kmetijske občine toraj, ki štejejo nad 20krat več duš kakor mesta in trgi, ter plačujejo blizu 6krat toliko davka kot mestjani in tržani, imele bi v zastopu ravno toliko zagovornikov kakor druge skupine, in še za tri menj, ker se hoče mariborski okraj po vsej ceni nemškutarskim ustavakom prihraniti.

Ravno se razpošilja po slovenskih krajih zoper direktne volitve peticija do Njih Veličanstva, presvitl. cesarja. Prosimo prav lepo vsa kat. pol. društva, srenjska predstojništva in vsakega posameznega rodoljuba, da si prizadevajo vsi, prav mnogo podpisov prošnji pridobiti, ker gre za poglobitno stvar v Avstriji in posebno še za nas Slovence. Podpisati sme vsak avstrijski državljani.

Vse se pa mora nemudoma goditi, ker mora prošnja v 14 dneh na Dunaj se poslati. Zarad potrebnega reda bo najboljša, da se vse podpisane pôle pošljejo blagorodn. g. dru. Vošnjaku v Ljubljano, kder bode društvo „Slovenija“ skrbelo, da pride prošnja v prave roke.

Obravnave štajerskega dež. zbora.

XVII. Seja. (Konec.) Od trgov in občin, ležečih ob liniji, kjer se ima nova železnica iz Knittelfelda po šaleški in savinski dolini proti Celju in dalje po sotliški dolini v Brežice izpeljati, se odda mnogo prošenj, da naj dež. zbor to črto zagovarja. Ker je pa dež. zbor že 22. nov. 1872 to storiti sklenil, se odstopijo prošnje dež. odboru, da ga dramijo in spodbadajo.

Po nekaterih manj važnih stvareh pride na vrsto prošnja ptujske mestne srenje za razširjenje dosedanje nižje v višjo realno gimnazijo. O prošnji poroča dr. Wretschko, da se sklicuje na precejšno število učencev in da posebno dobrih učiteljev ni mogoče tej šoli ohraniti, dokler ni popolnjena. Potrebne prostorije hoče srenja iz svojega pripraviti, država pa naj skrbi za plačila učiteljem, katerih bi več treba bilo, tako bi na dež. blagajnico ravno ne spadalo veliko več plačila. Učni odsek je pa gledal na to, da se ne vidi prav potreba za razširjenje gimnazije, predložil, da se prošnja zdaj ne usliši, ampak dež. odboru v natančniši pretres odstopi, in se o njej v prihodnjem zasedanju poroča. To je predlagal učni odsek sam, kar je dobro pomniti. Besedo poprime g. dež. odbornik Herman in govori kakor smo v 50. številu lanskega „Gospodarja“ že poročali in scer, kakor kaže zdaj stenografični zapisnik, čisto natanko. Dokazoval je, da ni število učencev toliko, kolikor se jih je po pravici pričakovalo, in to zato ne, ker je realna gimnazija v Ptujju potujčevalnica in nemčevalnica. Slovenski jezik ni ne v eni tvarini učni jezik, in kot učne tvarine se slovenskega je-

zika lahko ognejo učenci s tem, da se kot Slovenci vpisati ne dajo. To vse je proti naravi kakor proti državn. osnovni postavi, ktera v §. 19. vелеva, da morajo „šole v onih deželah, kder so razne narodnosti, tako uravnane biti, da se učenci ne silijo k naučenju drugega dež. jezika, marveč se jim prilika da, v svojem narodnem jeziku se izobraževati.“ — Pri besedi: da ima žalibog le ena stranka privilegijo delati, kakor bi postave ne bilo — ustavi dež. glavar govornika, češ da govori o stvareh, ki niso v nobeni zvezi s prošnjo ptujske srenje. — G. govornik se pa oddahne in pravi, da je celó pri svojem predmetu, kajti je razložil, zakaj da ni število učencev dovoljno; zato ne, ker se narodna enakopravnost ne spoštuje. (Kakor je rekel poročevalec, se tudi ptujska srenja v prošnji ni upala reči, da je število učencev veliko, ampak da jih je — „precej.“ Ko bi bil učni odsek prepričan, da so vsi razredi učencev natlačeni, bi gotovo ne bil odložil prošnje s tem, da še „niso razmere čisto jasne.“) Potem omenja g. govornik, da ne more pri slov. ljudstvu zaupanja do tega zavoda vzbujati, ako nemški profesor z ravnateljem vred s slov. učenci in roditelji govoriti ne more, ako se ravnatelj kakor se v listih bere, velikomemskim in cerkvi sovražnim demonstracijam na čelo postavlja, in ako pravega strahu pri učencih ni. —

G. Hermanu odgovorja zastopnik ptujskega mesta, žl. Jož. Kaiserfeld, po rodu naš rojak, toda potujčen in slov. narodnosti zoper. Pravi, da ni res, ka bi bila gimnazija slabo obiskana, marveč ima več učencev v 3 razredih, kakor — nižja realna gimnazija v Ljubnu; da je Slovincem ptujskega okraja nemški učni jezik čisto dovoljen, da tudi drugače ne gre, kakor da se v nemškem jeziku uči. Ko si je g. doktor tako navidezno podlago postavil, znosi hitro skupaj bram in ga pokrije, rekoč, „da §. 19. drž. osn. postave tukaj več ne velja, ker se izpeljati ne da!“ Slednjič razveseli ustavaške poslušalce z izrekom, da „je le učitelj risarstva Nemec!“ — V vseh teh besedah ni več resnice kakor v nemškutarskih dokazih sploh. Ptujsko gimnazijo primerjati onej v Ljubnu, in iz tega sklepati, da je v Ptujju zadosti učencev, se pač pravi nevedneže ali lahkovernike mamiti. Ves ljubenski okraj šteje namreč samo 26.000 prebivalcev, ptujski pa blizu 60.000! Število učencev bi toraj v ptujski gimnaziji še enkrat toliko biti moralo kot v ljubenski. Nadalje: „Slovenci ptujsk. okraja bi zadovoljni bili z nemškim učnim jezikom?“ Prvič je narodna zavednost posebno v ptujski okolici še prav malo vzbujena; drugič pa bi stariši z zahtevanjem slovenskega učenega jezika v sedanjih žalostnih razmerah ravno toliko dosegli kot g. Herman s svojim govorom. — Res tudi ni, da bi le učitelj risarstva Nemec bil, ker je razen njega Nemec tudi ravnatelj in eden profesorjev je tudi Nemec bil.

Dr. Schloffer, deželni odbornik, pobijal

je svojega tovarša g. Hermana prav strastno, ter poudarjal posebno to, da se je samo 45 učencev kot Slovencev vpisalo, katerim je torej slovenski jezik obligaten predmet; pri ostalih 68 učencih se pa pri vpisovanju ni izreklo, da so Slovenci! — Žalostna nam majka! Iz nevednosti, narodne otprnosti slov. staršev prepisujejo naši nasprotniki obilne obresti svojemu kapitalu, t. j. ponemčujejo našo mladež, ker starši ne spoznajo, da je potujčevanje šolske mladeži največje zlo, ki nas tare na vsako stran! — Proti svojemu tovarišu se obrne g. Herman in izreče naslednje tehtne besede, iz katerih naj Slovenci posnamejo, da je njih zastopnik v dež. odboru zares pravi mučenec. "Kar sem rekel, za to imam dokazov," pravi g. H.; "zamogel bi še vse več povedati, pa nečem. Moji gg. tovariši v dež. odboru me imajo, kakor se mi dozdeva, za kakega uradnika v dež. odboru, kajti jim vselej jeza skipi, kadar kaj črhnem. Meni pa je moje stanje kaj druga. Jaz sem zastopnik ljudstva kakor vi, ter imam pravico, pravo onih, ki so me izvolili, zastopati proti dež. zboru kakor protivladi in tudi proti dež. odboru. (Slava! na desnici.) Rad bi se tukaj v narodnih zadevah ogibal vsake pritožbe, ko bi me v dež. odboru poslušati hoteli. Ugovarjati pa moram temu, da bi nebi pritožeb bilo (zoper ptuj. gimnazijo), jaz sam sim jih omenjal.... Le zato se javno pritožujem, ker se na drugi narod v deželi ne ozira, kakor to zahteva pravica in postava."

Med hrupom levice, ki je pri teh besedah navstal, se oglasi za besedo g. dr. Vošnjak; dr. Wannisch iz Bruka pa predlaga konec besedovanja, čemur tudi zbornica pritrdi. Dež. glavar da s pridržki besedo dru. Vošnjaku. Posvetil je g. poslanec čudno logiko dra. Kaiserfelda, ki je tako-le sklepal: Ker je večina učencev slovenska, toraj mora učni jezik — nemški biti. — Če je 48 učencev kot slovenskih vpisanih, pri 68 se pa ni reklo, da bi bili Slovenci, bi morali vsaj oni v slovenskem jeziku se podučevati in š. 19. pri Slovencih se izpeljati. Čudi se, da bi se š. 19. pri Slovencih izvesti ne dal! Pošteno ni načelo, zvrševati postavo, kadar je Nemcem na korist; je pa ne zvrševati, kadar nenemški narodi zvrševanje zahtevajo. —

Po kratki besedi poročevalca, ki je zdaj bolj na stran nemškutarjev bil zasuknil, se sprejme predlog odsekov, kakor smo zgoraj povedali. —

Poročali smo o tej stvari nekoliko bolj obširno, ker nam prav očitno kaže, da zvrševanju narodne enakopravnosti štajarskih Slovencev nihčér večih over ne dela, kakor — ljudstvo samo, ker je ne tirja. Iz skušnje tudi vemo, da premnogi starši še naravnoč zahtevajo, da se v šolah le nemško naj uči. To je voda na mlin našim nemčurjem, Slovenci pa vode na svojem mlinu nimajo, toraj nič ne meljejo, duševnega kruha stradajo, šole pa drago plačujejo, da se slov.

mladež potujčuje za prusko — nemško politiko zori. —

V imenu učnega odseka poroča dr. Wretschko o prošnji gornje-štajarskih učiteljev, da se naj šolska postava gledé nadzorovanja in šolskega obiskovanja prenaredi ter pravica kaznovati vnevarne starše kr. šol. svétom vzame in okrajnim prepusti. Gledé na to pa, da je vsled dosedanjih skušenj živa potreba se pokazala, vso šolsko postavo pregledati in novo izdelati, se prošnja odstopi dež. odboru. Kaj pravijo k temu oni, ki sedanjó šolsko postavó vedno hvallijo, da je tako neskončno dobra? Preverjeni smo, da tudi bodoča „nova“ š. postava dobra ne bo, ker liberalni postavodajalci pravega šolskega namena in dejanskih razmer ne poznajo.

300 posestnikov iz ljutom., ormušk. in gornje-radgonskega okraja prosi, naj jim dež. zbor skuša dobiti polajšanja pri žganju za domačo rabo potrebne in davka proste žganjice, ker se v tej reči nepostavno od vladinih organov postopa. Prošnja se izroči dež. odboru v porabo. — Malinedeljski občini se je dovolilo 1000 gld. podpore za stavljenje nove šole; dr. Srnec je proti predlogu fin. odseka podporo izvojeval.

Radgonska mestna srenja je prosila da se naj postava od l. 1866, vsled ktere plačuje srenja sama vse stroške za domače bolnike v svoji bolnišnici, ako bolniki plačati ne morejo, spremeni, ker je srenjska bolnišnica postala javna, toraj več stroškov prizadeva. Prošnja se odstopi dež. odboru za prenarvedbo postave gledé na to, da se morajo vsled poznejše dež. postave od l. 1872 takošni nepridobljivi stroški pri dež. odboru oglasiti in iz dež. blagajnice srenji povrniti, ako se res iztirjati ne dadó. —

Prošnja Vojniških tržanov za ločitev Vojniškega trga od kmetske občine se izroči dež. odboru za daljno obravnavo, ker še srenjsko premoženje ni ločeno in se kmetska občina izločitvi ustavlja. — Zakaj neki?

Dve prošnji: da se naj privolitvah v okrajne zastope ob enim tudi namestniki odborovi volijo, se po odsekovem nasvetu odbijete.

Zastran prošnje kat. pol. društva v Konjicah, da se okrajni zastopi odpravijo, je že poročal g. dopisnik iz Konjic v 3. šte. „Gosp.“

Gospodarske stvari.

O petiotiziranju.

(Piše Rih. Dolenc.)

Rekli smo zadnjič (glej šte. 4 „Gospodar.“), da ni prav, že do petkrat iztisnjene tropine petiotizirati, ker vdari v nje leško ona rujava barva, ki pomenja zoperno poznejše vino, ki se nikdar dobro spečati ne da. — Naj zdaj še dokažemo, da se je prav pri petiotiziranju še po-